

JAKOBUS 3 : 13

Ds. D. Chr. Overduin

12 april 1983

Jakobus 3 : 13

Schriftlezing : Jakobus 3 : 13 - 18

Zingen : Psalm 119 : 53
33 : 6
119 : 67

Jakobus 3

1 Zijt niet vele meesters, mijn broeders, wetende, dat wij te meerder oordeel zullen ontvangen.

2 Want wij struikelen allen in vele. Indien iemand in woorden niet struikelt, die is een volmaakt man, machtig om ook het gehele lichaam in den toom te houden.

3 Zie, wij leggen den paarden tomen in de monden, opdat zij ons zouden gehoorzamen, en wij leiden [daarmede] hun gehele lichaam om;

4 Ziet ook de schepen, hoewel zij zo groot zijn, en van harde winden gedreven, zij worden omgewend van een zeer klein roer, waarheneen ook de begeerte des stuurders wil.

5 Alzo is ook de tong een klein lid, en roemt, [nochtans] grote dingen. Ziet, een klein vuur, hoe groten hoop houts het aansteekt.

6 De tong is ook een vuur, een wereld der ongerechtigheid; alzo is de tong onder onze leden gesteld, welke het gehele lichaam besmet, en ontsteekt het rad [onzer] geboorte, en wordt ontstoken van de hel.

7 Want alle natuur, beide der wilde dieren en der vogelen, beide der kruipende en der zeedieren, wordt getemd en is getemd geweest van de menselijke natuur.

8 Maar de tong kan geen mens temmen; zij is een onbedwingelijk kwaad, vol van dodelijk venijn.

9 Door haar loven wij God en den Vader, en door haar vervloeken wij de mensen, die naar de gelijkenis van God gemaakt zijn.

10 Uit denzelfden mond komt voort zegening en vervloeking. Dit moet, mijn broeders, alzo niet geschieden.

11 Welt ook een fontein uit een zelfde ader het zoet en het bitter?

12 Kan ook, mijn broeders, een vijgeboom olijven voortbrengen, of een wijnstok vijgen? Alzo [kan] geen fontein zout en zoet water voortbrengen

13 ***Wie is wijs en verstandig onder u, die bewijze uit [zijn] goeden wandel zijn werken in zachtmoedige wijsheid.***

JAKOBUS 3 : 13

14 Maar indien gij bitteren nijd en twistgierigheid hebt in uw hart, zo roemt en liegt niet tegen de waarheid.

15 Deze is de wijsheid niet, die van boven afkomt, maar is aards, natuurlijk, duivels.

16 Want waar nijd en twistgierigheid is, aldaar is verwarring en alle boze handel.

17 Maar de wijsheid, die van boven is, die is ten eerste zuiver, daarna vreedzaam, bescheiden, gezeggelijk, vol van barmhartigheid, en van goede vruchten, niet partijdig oordelende, en ongeveinsd.

18 En de vrucht der rechtvaardigheid wordt in vrede gezaaid voor degenen, die vrede maken.

THEMA: WIJSHEID VAN BOVEN EN VERSTAND MET GODDELIJK

LICHT BESTRAALD

De samenhang tussen dit gedeelte en het voorgaande is duidelijk.

De apostel heeft het over de vruchten van het geloof. De vrucht ook van de Heilige Geest. En daartegenover heeft hij in hoofdstuk 3 ruimschoots aangeduid de vruchten - en hij gaat er later ook nog op door - van het vlees, van ons eigen verdorven denken. En hij heeft de geachte lezers als het ware voor een dilemma gesteld: Hoe kan dat? Hoe kan één fontein zoet en bitter water tegelijk wellen? En hoe kan een vijgeboom olijven voortbrengen, of een wijnstok vijgen? Dat is toch onmogelijk?

Het is alsof Jakobus denkt aan het woord van de Meester: Maak de boom goed en zijn vrucht zal goed zijn. Welke boom is goed? Dat is hij die gelooft in Hem die de goddelozen rechtvaardigt om niet.

En nu kan er wel geroemd worden en geloofd worden, maar Jakobus heeft aan-ge-toond dat als dat niet het waarachtig geloof is in de Heere Jezus Christus, de levende verbinding aan Hem, dan blijft het dood, dan is het onvruchtbaar, dan heeft het geen effect in het leven.

En we hebben al meer dan eens opgemerkt, Jakobus bedoelt niet dat hier een mens de volmaaktheid zou bezitten in zichzelf. Ganselijk niet. Want wij struikelen dagelijks in velen. Maar wel bedoelt hij te zeggen: Is er nu een toom en een gebit dat ons bestuurt, is er nu altijd weer: Terug; ai, laat het mij toch nimmer overheren, als mijn vlees door het kwade licht wordt verrast. Is dat er, wat de apostel in de Romeinenbrief schrijft: Als ik het goede wil doen.

En dan heeft hij gezegd: Ja, bij een levend geloof is dat zo.

En nu gaat hij in het slot van dit hoofdstuk nog even een andere kant uit zou je zeggen, maar het is toch ergens ook weer hetzelfde, het zit er onlosmakelijk aan verbonden. Want dat komt wel uit in de tong: De spraak maakt ons openbaar. Wat komt er nu uit de bus? Ja, eigenlijk dit: Dat iedereen van zichzelf denkt: Ik ben de wijste, ik ben de verstandigste.

Als je zou kunnen omvatten wat een strijd door de eeuwen heen, in de kerk, ook in de dagen van de apostelen, daaruit voortgevloeid is. Uit de idee: Ik weet het, ik ben het en ik heb het. Want die buurman denkt dat ook. En dan krijg je de strijd: Wie weet het nu het beste? Ik wil niet toegeven dat die ander het misschien beter zou weten. Maar die ander wil ook niet toegeven. Die weet het ook het beste.

JAKOBUS 3 : 13

Hoe kom je daar nu uit?

Vaak kom je in situaties dat de splinters overal eraf vliegen. En dat je zeggen moet: Tjonge, tjonge, als je nu kijkt waar het éígenlijk om gaat. Dan zeg je: Ja, soms een bijzaak. Maar die bijzaak, dat ís het eigenlijk niet, maar het is ons eigen vasthouden aan die bijzaak. Er zijn natuurlijk dingen, dat kan je ook in de brieven van Paulus merken, dat hij geen stap opzij kan doen, en hij zegt: Dat moeten jullie ook niet doen, als het gaat over het hart van het Heilig Evangelie. Dat hij zegt: Er ís geen andere boodschap. En die toch een ander Evangelie brengt die zij vervloekt, al was het een engel uit de hemel. Maar je weet zelf, er zijn soms van die nietige dingen die door onze verdorven natuur de aanleiding geven tot grote ruzies en verwijderingen.

Bij dat 'meesterachtige' hoort natuurlijk ook wijsheid en verstand, dat begrijp je wel. Bij de Joden deed de ene rabbi niet onder voor de andere rabbi. Je had speciale scholen. De school van rabbi 'die' en de school van rabbi 'die'. En de één probeerde de ander voorbij te streven. Dat heb je nu nog een beetje.

Jaren geleden kwam ik nog wel eens in Utrecht en dan had je de Aalders-kring, dan had je de kring van hoe heet die andere man, een oud-hilversums predikant nog, een hele bekende, hij is nog niet zo lang dood (*Jonker?*). En dan had je allerlei kringen, iedere professor had een zekere kring. Vaak waren ze nog in leven, maar je had ook wel kringen die gingen over hoogleraren of figuren die wat vroeger geleefd hadden. Daar werd met bijzondere ijver het oeuvre van zo'n professor bestudeerd en verdedigd, enz. Dat is in het klein. Nu ja, dat ging vaak nogal schappelijk, maar toch .... Oh, die is van de Van Ruler-kring, die is van dat. Begrijp je?

Nu had je dat bij de Joden dus ook heel sterk. In de achtergrond van deze brief speelt dat onherroepelijk mee. Dat 'meester-zijn'. En om meester te zijn, laten we eerlijk zijn, dan moet je verstand hebben en wijs zijn. Dus als je graag wil 'bemeesteren', dan moet je er min of meer vanuit gaan dat je het beter weet en dat je meer inzicht hebt dan de doorsnee mensen om je heen. Anders dan zeg je dat niet. Dan wil je dat niet.

Nu, kennelijk beroemt die joods-christelijke gemeente waar Jakobus aan schrijft zich ook nogal op hun wijsheid. Paulus had er ook mee te maken. Hij zegt: Wijs, groot, volwassen? Jullie zijn net kinderen die met melk gevoed moeten worden in plaats van met vast spijs. Gij vermoogde toen nog niet en gij vermoogt het nu ook nog niet. Maar dat schijn je heel sterk gehad te hebben in die gemeente waar Jakobus aan schrijft. Trouwens, waar heb je dat niet?

En nu gaat hij ze daar op aanspreken.

Wie is wijs en verstandig onder u?

Tja, dan vliegen alle vingers omhoog. Kun je je het indenken? Je moet bij jezelf vandaan even redeneren. Nu even niet kijken naar die eigenwijze kerel die naast je zit, of vrouw, in jouw oog dan, maar gewoon van jezelf uit. Wie is wijs en verstandig? Ja, ik! Als we onze vinger niet opsteken dan komt het misschien omdat we zo wijs denken te zijn dat we ootmoedig moeten zijn en nederig. Dan doen we het dáárom expres weer niet.

Je voelt dat is toch een brandende vraag: Wie is wijs en verstandig onder u? Omdat er zo vreselijke veel wijze en verstandige mensen bij ons in de kerk, in de politiek, overal, zijn. En dan komt er een derde aan en die neemt alles op de hak - ik vind het altijd een

JAKOBUS 3 : 13

vermakelijke bedoening - en die vindt het gehalte niet zo best en zo, niet zo hoog. Die heeft weer een aparte wijsheid. Dat kan best zo zijn. Het gaat mij meer om de manier waarop men elkaar eigenlijk benadert en bejegt. Waar we allemaal een grote tik van hebben.

Nu is het wel eens nuttig, op zo'n bijbellezing, om eens wat meer te zeggen over 'wijsheid' en over 'verstandigheid'. Wat dat nu is. Niet dat ik het allemaal kan zeggen, maar iets er van zeggen en ongetwijfeld hebben wij ook een bepaald begrip van wijsheid en verstand. Het is niet helemaal hetzelfde.

Wat is wijsheid?

Als je de Spreuken leest - dat wordt genoemd: De wijsheidsliteratuur. De Spreuken, de Prediker, sommigen nemen ook het boek Job erbij. Maar laten we ons even beperken tot de Spreuken - dan merk je dat daar ontzettend veel het woord 'wijs' gebruikt wordt. Aan de ene kant wordt het zo voorgesteld: Ja, je moet er alles voor over hebben, want het is meer waard dan robeinen. Het is zo groot. Als je wijsheid vindt dan vindt je het leven. Ja, dan heb je alles. En 'dwaas' wordt voorgesteld als iets verachtelijks. Een dwaas wordt voorgesteld als zo door en door dwaas, onzinnig, dat, al stamp je hem in een mortier, waar ze het graan in fijn pletten, dan nog stamp je de dwaasheid er niet uit. Het blijft er in. Onafscheidelijk.

Een dwaas kind, een dwaze zoon, staat er ook, is een gedurig verdriet voor zijn vader en voor zijn moeder. En een wijze zoon of dochter is tot blijdschap van de vader en de moeder. Verkrijg wijsheid, mijn zoon, en verkrijg verstand, want het zal een aangenaam versiersel zijn in je leven. Het zal zijn als een kroon op je hoofd. Nu, ga zo maar door. Het hele Spreukenboek - zo nuttig om te lezen, omdat het ingaat op allerlei praktische dingen - is er vol van. En je kunt merken dat de man die daar spreekt tot zijn zoon, tot zijn leerlingen, alles doet om ze iets bij te brengen van de hoge waarde en de betekenis van die wijsheid.

Soms wordt de wijsheid voorgesteld als een persoon. Dan wordt hij ingevoerd in de Bijbel, sprekende, hij praat: Ik, wijsheid, woon bij de koekzinnigheid. De opperste wijsheid heeft haar huis gebouwd. De wijsheid verheft haar stem op de straten en zij roept: Hoelang o mannen zult gij de slechtheid beminnen en de zotten voor zich de zotternij begeren? Hoort aandachtig naar mij. De wijsheid zegt: Ik heb een maaltijd bereid, kom, eet ervan en drink.

De dwaasheid wordt ook voorgesteld als roepende. Roepende, maar dan tot de ijdelheid en de nietigheid, tot de ongerechtigheid. En als je goed leest in de Spreuken dan merk je - ja, op oud-testamentische wijze - dat dé Opperste Wijsheid is GOD. En nader - maar dat illustreer ik niet verder, dan gaan we wat te ver - de Zoon van God, de tweede Persoon van het Goddelijk Wezen, die DE Wijze en DE Wijsheid is. Die in de Schoot van de Vader was en Wiens vermakingen zijn met de mensenkinderen. De Opperste Wijsheid. Het Nieuwe Testament zegt dat Jezus Christus ons tot Wijsheid geworden is. De Ware Wijsheid.

Nu staat er in datzelfde Spreukenboek dat de vreze van de Heere het beginsel is van de wijsheid. Dat zijn geen twee dingen. Wijsheid en vreze des Heeren. Eigenlijk bedoeld de Spreukendichter: Echte wijsheid IS de vreze des Heeren. En de vreze des Heeren IS echte wijsheid.

JAKOBUS 3 : 13

Ja, houdt dit even in gedachten, ik geef daar nog wel een uitbreiding aan naar de andere kant. Houdt dit even in gedachten. De vreze des Heeren.

Wat betekent dan wijsheid?

Wijsheid betekent: Inzicht.

Het woord betekent eigenlijk oorspronkelijk ook: iets wat vast is, wat recht is en snijdt. Dat kun je bijvoorbeeld vinden als Salomo zijn eerste rechtspraak doet. Dat weten we allemaal: Van die twee vrouwen met dat kind. Dat weet je ook van de makers van de attributen voor de tabernakel, die ingewikkelde voorwerpen. De kopere zee, die kandelaars en er waren verschillende dingen bij die uit één stuk gemaakt moesten worden. En de vaklui van nu kunnen nog niet begrijpen hoe ze dat gemaakt hebben, van goud en andere materialen. Maar er staat ook in de Bijbel dat deze mannen van God met wijsheid werden bedeeld om hun werk te maken. Ze kregen er 'in-zicht' in. Je zou zeggen in het hele procedé. Ze zagen het vóór zich. Dat is wijsheid.

En zo kom je op meerdere plaatsen in de Bijbel tegen dat God een mens wijsheid geeft. Toch, als je weer de Spreuken leest, dan lees je ook dat die wijsheid erg moeilijk te vinden is. Ja, als iemand denkt: Ik heb het gevonden, ik heb het inzicht, in God, in alles. Dan moet hij toch maar bedenken dat hij er nog ver af is. Want hetgeen veraf is en zeer diep, wie zal dat vinden? Je zou zeggen: Ja, dat klopt ergens niet, als je het dan toch niet bereikt, als je het dan toch niet kan vinden, waarom praat hij er dan zoveel over? Nu ja, maar dat is goed, want de leerling is op weg. Maar het behoort tot de diepste wijsheid als Agur zegt: Voorwaar, ik ben onvernuftiger dan iemand en ik heb geen mensverstand. En de wetenschap van de heiligen heb ik niet gekend. Hoe is de naam en hoe is de naam van zijn zoon, zo gij het weet? Wat een verootmoediging. Wat een 'in-zicht' in het diepe en het verre van de wijsheid.

Toch blijft staan: De vreze van de Heere is het 'beginsel' der wijsheid. God is de Opperste Wijsheid.

Verstand.

Dat is niet hetzelfde.

Het heeft wel met elkaar te maken, maar het is niet hetzelfde.

Iemand kan een groot verstand hebben en toch niet wijs zijn. Dat kom je op alle terreinen van je leven tegen. Op je werk, op kantoor of in de fabriek. Ik heb wel eens samengewerkt met mensen die een graad hadden - ingenieur of zo - dat je zegt: Hoe is het mogelijk dat iemand zo onverstandig kan doen. Dat kan je hebben op kantoorbanen, dat kan je overal hebben. Want ja, dan bedoel ik met onverstandig: Zo onwijs. Want je moet natuurlijk niet vergeten dat een groot deel van wat wij moeten leren, wat de kinderen leren op school, is ergens voor een groot deel 'geheugenwerk'. Niet allemaal, dat stem ik direct toe, maar daar kunnen ze hun vakkenpakket een beetje op afstemmen. Maar het is voor een groot deel 'stampwerk'. Om het erin te pompen. Nu kan je jongens tegenkomen die met gemak bij wijze van spreken de diploma's gehaald hebben en je kunt er haast geen fatsoenlijk gesprek mee voeren. Ze hebben geen inzicht. Ik bedoel nu in het gewone alledaagse leven, het gewone inzicht. En toch weten ze veel, ze hebben heel wat opgeslagen in hun verstand, in hun geheugen.

Je voelt, het is niet hetzelfde, wijsheid.

Kijk, een vreselijk, in onze ogen, dom boertje kan heel wijs zijn. Dat ben je met me eens.

JAKOBUS 3 : 13

Ik ben in Drenthe veel geweest en in Overijssel, veel gelogeed bij een fietsenmaker en ik had toen nog verkering en dan zat ik met mijn meisje bij die man te luisteren, nou mensen, die man had een wijsheid, maar of hij een diploma had dat weet ik niet. Maar die kon allerlei dingen zeggen uit de natuur, die hij kon toepassen op het menselijk leven. Over verkering, over huwelijk, over werk, over alles. Nou, dan hoefde je niets te zeggen, daar kon je rustig naar luisteren. Daar nam je wat van mee, dat je zegt: Dat zal ik proberen te onthouden, wat is dat wijs gezegd.

Kijk, laten we nu veronderstellen dat je een hele wijze man bent - het klopt niet helemaal, maar ik wil het toch proberen te verduidelijken - laten we nu eens zeggen dat je inzicht hebt in bouwen, in architectuur. Daar ben je wijs in. Als je een opdracht krijgt dan rijst er in je inzicht een beeld hoe het moet worden. En dat beeld ga je uitwerken op de tekening. Nu, dat is heel wijs. Maar nu komt die architect op de bouw en daar zijn mannen bezig om te metselen en om te timmeren. En die architect denkt: Ja maar zo is het niet, dat kan niet, en dit ... En tenslotte worden ze een beetje mierig - zo gaat dat op het werk - Joh, schiet alsjeblieft op, blijf bij je werk, daar heb jij geen verstand van, daar heb jij geen inzicht in ook. Jij bent wijs om dat uit te denken, maar om dat nu met overleg zo hier te maken, even honderd stenen wegzetten, weet je wel, dat heb jij niet. Toch kan hij tamelijk wijs en verstandig zijn, natuurlijk. Kijk, iemand kan de wijsheid hebben in bepaald werk, maar als hij voor zichzelf gaat opereren als zelfstandig baasje, dat het in de kortste tijd allemaal toch niets wordt. Dan zeg je: Hoe komt dat nu? Hoe komt het nu dat die man dat niet redt? Het is zó'n vakman. Tja, hij mist het verstandige overleg om de boekhouding een beetje op poten te houden, om de rekeningen op tijd de deur uit te doen. Hij wéét het ergens wel, maar .... Begrijp je? Ik weet wel, het beeld gaat niet helemaal op, maar toch wil ik u proberen te laten aanvoelen het verschil tussen 'wijs' en tussen 'verstand', in het gewone leven.

Bij 'verstandig' denk je ook om nu die wijsheid concreet om te zetten op een verstandige manier in resultaten. Nu dat weet je uit de praktijk van het leven. Je hebt ontzettend beste aardige mensen en hoogst vakbekwaam, maar beginnen ze een winkel of een zaak, dan is het in de kortste tijd tegen de grond. Dat gaat niet. Het kan best zijn dat iemand een bloeiende zaak heeft en dat hij er niet veel verstand van heeft, maar dat hij wel in-zicht heeft in de handel, in het brengen van een produkt en noem maar op, alles wat ermee samenhangt.

Zo is er onder ons mensen ook een verschil aan te wijzen tussen 'wijsheid' en 'verstandigheid'. Wijsheid als inzicht en verstand om het nu ook uit te werken, te beredeneren en om het goed te doen.

Wat is in de Bijbel verstand?

Ik hoop dat het niet ingewikkeld voor u wordt en anders wat je niet kunt onthouden dat is niet zo erg. Ik vergeet zo veel. Dat is ook een functie van onze hersenen, moet je maar denken.

Maar toch is het belangrijk om er iets van te weten. Over dat verstand, want je krijgt er door heel de Bijbel heen, vooral het Nieuwe Testament, mee te maken.

Het verstand - ik bepaal me even tot het Nieuwe Testament - daar wordt een woord voor gebruikt dat aanduidt 'het denken'. Het denken, de gerichtheid van die menselijke ziel of geest. Wij praten daar misschien in wat moderne bewoordingen over maar dat doet niet

JAKOBUS 3 : 13

ter zake. Verstand is dus wat de mens onderscheid van het dier, dat hij een denkend, sprekend, plannend wezen is. Dat verstand, dat denken, dat richten dat was in de oudheid in hoog aanzien, bij de Grieken, bij de Romeinen, bij de wijsgeren, Plato, Aristoteles. Heel hoog in aanzien. Waarom? Wel, door dat verstand, door dat denken kon je erachter komen, streefde je ernaar om erachter te komen, wat doe ik hier, wat betekent mijn zijn op deze aarde? Wat is het doel van mijn leven? Daarom, in het oog van de Griek had je ook barbaren. Dat waren die stomme inboorlingen, wij onder andere, de Germanen of Batavieren. Maar die Grieken - wijsheid. Als er over die griekse wijsheid in de Bijbel gesproken wordt en dat denken uit de oude tijd - je kunt het veel breder trekken dan Grieken - dan wordt daar eigenlijk gezegd in de Bijbel dat die mensen een bepaalde denkrichting hebben gehad, en dat ze - ja, dat hebben we door de schepping gekregen, dat denken, door de schepping, zo zijn we geschapen, goed - maar als je nu de Bijbel leest dan doe je de ontdekking dat dat centrum van ons bestaan, dat denken, dat klopt niet meer. Het is goed geweest. Het is bedoeld om God te kennen en te verheerlijken. Maar het is kapot, het is van richting veranderd door de zondeval. Door de zondeval heeft het denken van de mensen een andere richting gekregen. Denk aan die bekende woorden uit de berijming, maar ze passen er goed op: Het verstand laat na de ware grond van het weldoen op te merken. En in de Romeinen-brief lees je een vreselijk scherp oordeel over de wijsheid dezer wereld. Er staat: God heeft de wijsheid dezer wereld tot dwaasheid gemaakt. Waar is de wijze? Waar is de schriftgeleerde dezer eeuw? Waar zijn ze? Brakel schrijft erachter: In de hel. Alsof hij zeggen wil: Weg. In het Nieuwe Testament wordt het als een oordeel van God getekend, dat God ze heeft overgegeven in een verkeerde zin. En dat woordje 'zin' - verleden week heb ik het woord gebruikt wat er eigenlijk staat, hoewel ik geen taalkenner ben, maar ter vergemakkelijking, het woordje 'nous', dat wordt veel gebruikt in het Nieuwe Testament, in een verkeerde nous, in een verkeerde zin, om te doen dingen die niet betamen. En de wereld heeft in haar wijsheid, in haar verstand God niet gekend, noch verheerlijkt. Dat centrum van menselijk leven, dat denken, die nous, is dus naar Bijbelse boodschap verduisterd. En God heeft gekeken wat de mens daarmee doen zou en toen bleek dat de mens dat spoor uit Adams val altijd en altijd verkeerd heeft gevolgd, het verkeerde spoor. Dat zou je niet tegen een Griek moeten zeggen, natuurlijk. Want een Griek en de wijsheid dezer wereld in het algemeen en het verstand en het inzicht, het denken - ik gooi het even wat door elkaar, maar u begrijpt het wel - dat denken is uiteindelijk juist gericht om boven de aarde uit te komen. Het denken van de Griek is om naar de goden te streven. Om dit lagere achter te laten, onder ons. Vandaar dat dat denken van de Griek weinig plaats bood aan het wrakhout, aan de domme, aan de mislukten, aan de mensen die ergens bleven hangen tussen de wal en het schip, aan het verminkte, het lelijke, het armzalige. Daar hadden ze zo geen oog voor. Hun ideaal was: Schoonheid, godenzonen. Hun ideaal was: Omhoog. Wat bleef liggen op de grond dat moest maar blijven liggen.

Nu kwam in de openbaring van de God van Israël er een wonderlijk geheim openbaar. De Joden een ergernis en de Grieken een dwaasheid. Want wat gebeurde er nu? Zij werden geconfronteerd, niet met die godenzonen, maar met de boodschap van de Eeuwige God. Die Zijn eigen Zoon zendt naar beneden, naar de aarde, naar het armzalige, naar het verlorene, naar het onwijze, naar het onedele, wat de Griek - maar

JAKOBUS 3 : 13

ook de farizeeër - achter zich liet en achter zich had, daar staat opeens in het Heilig Evangelie de Zoon van God. En Zijn Boodschap is een Boodschap tot de verlorenen, tot de ellendigen, tot de niet-hebbenden, tot de vertwijfelden, tot de bezetenen, tot de mislukten, tot de zondaren, de armen.

Voel je nu die ontzettende botsing van de Boodschap van het Heilig Evangelie in de denkwereld van die tijd. De Grieken een dwaasheid. Paulus hou nu maar op. Je grote geleerdheid brengt je tot razernij, morgen praten we wel verder. Zo ging dat. Dit was toch ongekend. Dat God als de grootste, rampzalige, als de minste, als de naakte, als de verachte, met onder Zijn volgelingen, vissers en hoeren en tollenaars. Dit is toch dwaasheid. Dit klopt toch niet met het hele denken en streven van de mens.

En nu, ik weet wel, verstand en wijsheid mag je in bepaalde opzichten altijd waarderen, waar je het ook tegenkomt, bij een Chinees of bij een Rus, of weet ik wat.

Maar nu spreken we even over de Bijbelse wijsheid en verstand. Dan is het anders. Dan staat er dat God die mens in zijn denken, dat is zijn gemoed, zijn richting, dat God er beslist niet achter staat. Dat God er niet achter staat. Dat het niets te maken heeft met het geheimenis van God. En dat God er niet mee behaagd kan worden. En dat het einde de dood is. Dat leert de Bijbel. Het Woord van God. Dat God Zich openlijk distantieert van de mens die streeft, de mens die opklimt, die het ellendige achter zich laat en tenslotte met het centrum van zijn persoonlijkheid meent zich te zullen oplossen in de godheid. Daar zegt God van: Nee! Dit is de weg niet!

En nu is het dwaze Gods wijzer dan de mensen. Dat in de denkende mens dwaze. En het zwakke Gods, die Verliezer aan het kruis, die Man van smarten verzocht in krankheden, is sterker dan de mensen. Dat is de ene, ongedeelde, weg en waarheid welke God wil. Die Hij Zelf heeft uitgedacht.

Ja, vandaar die frontale botsing en die afsnijding: Waar is de wijze? Wat heeft die mens nu met zijn nous, met zijn denken, met dat centrum, bereikt? Waar is hij nu terecht gekomen? Nergens. En het kon Gode niet behagen. Toen heeft God Zelf Zijn denken geopenbaard dat van eeuwigheid bij Hem was, voor de wereld was. En dat denken van God heeft de weg uitgedacht en uitgestippeld en vastgesteld. Dat verstand van de Allerhoogste is onpeilbaar. Wie is wijs en verstandig onder u? De vreze des Heeren is het beginsel van alle wijsheid. Wat gebeurt er nu met een zondaar wiens denkrichting en streven Gode niet kan behagen? Wat gebeurt daar nu mee als God, als het Evangelie komt in zijn leven? Wat gebeurt er dan? Dat is ergens een geheimenis. Maar ik wil trachten er iets van te zeggen. Met voorzichtigheid.

Ik heb dat beeld al gebruikt van een kar. Laten we nu ons denken eens vergelijken met een kar. Het is niet zo'n erge mooie vergelijking, maar goed. Die kar rijdt al 6000 jaar zo op hetzelfde spoor. Een diep karrespoor. Waar gaat het naartoe? Ja, de Griek denkt: Naar boven, steeds hoger. De Jood heeft er ook zijn gedachten over, maar die komen vrijwel op hetzelfde neer, steeds hoger. Alleen hij heeft een bepaalde invulling van de treden van die ladder. De vervulling van de wet, van de geboden. Die kar, je zou zeggen, die door de zonden in dat spoor rijdt is er haast niet uit te krijgen. Daar is een Goddelijke kracht voor nodig. God doet dat middellijk, door Zijn Woord en door Zijn Heilige Geest.

Mag ik het - je moet me niet op een woord vangen - nu eens zo voorstellen: Daar gaat

JAKOBUS 3 : 13

dat spul, dat gaat daar hossend en krakend op weg. De één vindt het mooi, de ander vindt het minder mooi, maar het gaat allemaal in hetzelfde spoor. Hetzelfde doolpad. Een weg die ons recht schijnt. En dan komt er iemand aan en die grijpt de zaak bij de teugels en die zegt: Hierheen. Nou, je weet zelf, als je tegen een trottoirband opzit, hoe moeilijk dat dat is. Dan moet je eens echt een kar in een bepaald spoor hebben, hoe moeilijk dat je die eruit krijgt. En als het voorwiel eruit is dan blijven de achterwielen nog doorzeuren in het oude spoor. Dat weet je.

Mag ik dat nu als vergelijking gebruiken.

Dat oude spoor, dat is die oude nous, dat oude denken, waar de heidenen in ten onder gaan, waar de Grieken, de Joden, waar alles in ten onder gaat, wij ook. Nu komt het Woord en de Geest uit die andere gedachten van God en Die pakt ons aan. Ja, God heeft duizend wegen en middelen, maar er wordt aan getrokken. De andere kant op. Sommige mensen praten er heel makkelijk over, die doen net .... ja, toen en toen is het gebeurd en die zijn steil verzekerd, er is geen praten meer aan, want toen en toen is dit en dat gebeurd. Nu ja, dat kan je ze toch niet ontnemen, dus dat hoeft ook niet, maar daar moet je ze rustig op laten zitten, wat geeft dat, vooruit maar. Wij noemen dat: Vastgelopen met hoogwater. Dan moet er een springvloed komen om zo'n schip los te krijgen.

Maar, ik waag het om er iets tegenover te stellen.

Is dat nu werkelijk wel zo eenvoudig? Als je duizenden jaren in één spoor gaat, om dan van spoor te veranderen? Het is gewoon onmogelijk. Je hebt iemand nodig die dat paard bij de teugel grijpt, die er voor gaat staan en die zegt: Deze kant uit! En dan is het nog niet gebeurd, want dan duurt het nog wel soms twintig of dertig jaar eer de kar op het goede spoor zit. Helemaal dan met alle vier de wielen. Maar dan is hij dood. Als wij denken, nu is alles van het spoor en ontspoord dan is alles op het goede spoor.

Ik zeg dit expres zo. Om aan te duiden wat een arbeid van de Heilige Geest om ons in onze nous, in ons denken om te buigen, om te vormen, te hervormen, te reformeren. Je komt in de Bijbel overal tegen: Veranderd door de vernieuwing uws gemoeds. Daar wordt hetzelfde grondwoord gebruikt als wat elders gebruikt wordt voor verstand, die nous. Veranderd door de vernieuwing uws gemoeds. Paulus heeft het er ook over als hij zegt: Ik dien met het gemoed de wet van God, maar met het vlees de wet der zonde. Een beetje vrij zou je dat zo weer kunnen geven: Er is een inzicht gekomen, dat al wat God zegt waarachtig is, goed is, waardig om altijd gedaan of gelaten te worden, al naar gelang. Daar zegt die veranderde denkwijze, dat gemoed, amen op. Zo is het. Het is waar. Maar, als ik het goede wil doen, ligt het kwade mij bij. Wat ligt mij dan bij? Die oude weg. Dat oude karrespoor. Dat oude denken. Waarbij ik me of naar erger of ik vind het dwaasheid, enz., want ik kan me geen God voorstellen die daar Zich zo vernedert tot in de allerdiepste versmading en angst der hel. Zo redeneert de Griek. God is schoon en verheven. Maar een Jezus aan het kruis. Wat is dat voor een vreemde leer? En de Joden die vinden het weer ergerlijk. Want ze willen er niet aan dat het nu zo erg met ons is, met ons denken is. Dat wij een gerechtigheid zoeken op te richten uit de werken der wet en ons stoten aan de Steen des aanstoets. Stoten aan Gods gedachten. Dat de Jood zegt: Ja maar, die verantwoording hoop ik zelf wel te dragen, God is barmhartig en ik doe mijn best. Kan je dat unieke, dat wonderbaarlijke van de boodschap van het Heilig Evangelie aanvoelen. Dat is niet in woorden te zeggen. Dat

JAKOBUS 3 : 13

sluit eigenlijk nergens bij aan. Die God die de ellendigen en de nooddriftigen in een hoog vertrek stelt. Die de zonden vergeeft en de zonden aanwijst. Dat past niet in dat denken.

Maar ik zei net 'moeilijk'. Daar moet je niet uit opmaken dat wij dus ons gemoed kunnen veranderen. Dat wordt in de Bijbel toegeschreven aan God, aan de Geest, aan het Woord. Die ook in onze harten geschieden heeft om te geven verlichte ogen des verstands, in het aangezicht van Jezus Christus. De discipelen - daar wordt dat woord ook gebruikt, van dat denken, die nous - dan staat er: Toen opende Hij hun verstand dat zij de Schriften verstonden. Nou, ze waren heus wel een beetje thuis in de Bijbel, zoals wij allemaal. Maar dat denken van deze mensen en van ons dat sloot niet aan op de bedoeling van die Bijbel, op de echte gedachten van God. Dan lees je opeens: Toen opende Hij hun denken. Daar werd die wagen in een ander spoor getrokken. Dat ze er inzicht in kregen. Anders zijn wij verduisterd in ons verstand, in ons denken. En wij zijn als dwalende sterren in de donkerheid.

Ik zei: Het is niet zo makkelijk. Daar bedoel ik dit mee: Dat het niet juist is als wij denken: Nou ja, ik heb het; ik ben er. Want ik zei: Die duizenden jaren op dat spoor, dan ben je zomaar niet op een ander spoor. Je hebt mensen die er heel pasklaar over praten, maar zo is het niet. Het is voor de Heilige Geest een moeizaam werk. We komen er eigenlijk nooit, zou je zeggen. Alleen als we hier helemaal van het oude spoor afraken dan zijn we aan het eind van ons leven. Dan sterven we. Dan staan alle vier de wielen goed. Voor die tijd werkt God wel erop in en de Heilige Geest is er wel mee bezig. De nieuwe mens aandoen, die naar God geschapen is. Hij is er mee bezig. Word deze wereld niet gelijkvormig, maar word veranderd - let wel, hoor - door de vernieuwing in uw denken. Niemand heeft de zin van God kunnen doorgronden, zegt Paulus, maar wij hebben de zin, de nous - daar krijg je weer dat woord - dat denken, de lijn, de richting van Christus. Daar doet Jakobus nu een onderzoek naar.

Iedereen schreeuwt om het hardst: Ja, ik dit, ik dat, ruzie, nijd, beledigd, partijzucht, afgunst, jaloezie. En nu opeens: Wie is er wijs en verstandig onder u?

Kan je je indenken wat een gewetensvraag dat is? Kan je je indenken dat zo'n vraag je eigenlijk door merg en been gaat, als je hem twee keer leest en nog eens leest en nog eens denkt en nog eens leest. Wat zal ik nu zeggen? Christus, het is de Kracht Gods en de Wijsheid Gods. Agus durfde zijn vinger niet meer op te steken. Voorwaar - met een eedzwering - ik ben onvernünftig, ik heb geen mensenverstand. En die hoogheilige wetenschap heb ik niet gekend, ik weet geeneens zijn naam, die is onuitsprekelijk.

Voel je dat Jakobus bezig is, heel voorzichtig en toch doordringend, om ze naar een bepaald richting toe te dringen. Nu eens niet meer zeggen: Dat weet ik of dat kan ik of dat heb ik, op geestelijk gebied. Maar, eerst luisteren, eerst tot de erkenning komen: Ik was door mijn verwaande geest bij U een onvernünftig beest. Daar komt ruimte voor de vernieuwing uws gemoeds, de vernieuwing van het denken. Daar komt ruimte voor de vraag: Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?

Ik maak dit gedeelte maar niet af, want dan gaan we op tijd naar huis.

Maar hoe is dat nu zo in je persoonlijke leven?

Wie is wijs en verstandig onder u?

Er is natuurlijk veel wijsheid en verstand, vooral bij de Chinezen, daar kan je nog heel

JAKOBUS 3 : 13

wat van leren van die mensen, als je hun wijze spreuken leest.

Maar Jakobus bedoelt natuurlijk: Het gaat er nu even om, welke weg is de weg naar het Vaderhart, naar het Vaderhuis. En wat is de weg? Hoe wijs we ook menen te zijn of zijn, in onze ogen en naar algemene maatstaven en verstandig, maar toch de weg van de dood en van het verderf.

Nu kan je meteen die man begrijpen die zegt: Geef mij verstand met Goddelijk licht bestraald, dan zal mijn oog op Uwe wetten staren, dan houd ik die. Want we hebben God nodig, de Heilige Geest nodig, het Woord nodig. Want wij zijn - ik zou bijna dit woord gebruiken - geïnfilterd, maar dat is veel te zwak. Wij worden van de goede kant geïnfilterd - zo kan je het beter zeggen. Maar we zijn vergiftigd in ons denken en nu komt het Woord daarop in om het met God eens te worden dat Zijn dwaasheid, naar onze maatstaven, wijzer is dan mijn wijsheid. En dat dat kleine Kind in de kribbe meer gedragen heeft en oneindig meer te betekenen heeft dan alle reuzen die er ooit bestaan hebben. En dat die Man aan het kruis, achter die Boodschap van die lijdende en stervende Middelaar, Die de minste geworden is, dat daar nu God zelf achter staat. En anders nergens achter. Daar staat Hij alleen achter.

Dat betekent dat Hij ook achter die vrouwtjes en die mannetjes en die domineetjes en die ouderlingetjes staat, en die domme mensjes en die antieke mensjes en soms vaak ook nog een beetje eigenaardige mensen, want het is inderdaad waar, vaak zitten er in de kerk mensen bij ... iemand belde me eens op en zei: Ik heb wel gemerkt dat mijn broer minder begaafd is, ik werd er al een beetje akelig van, van zoiets, maar ja, ze zeggen het: In de kerk: Eigenaardige mensen. Maar nu te denken: De wijsheid van de wereld staat er niet achter, maar dat God in Christus daar nu achter staat. Want omdat God achter Christus staat, staat Hij ook achter Zijn kerk. Achter het onedele dat Hij heeft uitverkoren.

Nu, je zegt, dan heeft Luther gelijk: Ons staat een sterke Held terzij Die God ons heeft verkoren. Dan zijn we om Christus' wil dwazen. Als we nu om Christus' wil dwazen zijn, dan is het goed. Dan hebben wij ook de zin van Christus.

JAKOBUS 3 : 13

Ik hoop dat het iets heeft mogen verduidelijken over 'wijs' en over 'verstandig'. En dat we, je zou zeggen, op het nulpunt, dat kan haast niet, maar je zou bijna zeggen, we moeten op het nulpunt beginnen, maar dat kan haast niet, want we zijn er nu eenmaal met een verdorven denken. We zitten eenmaal op het spoor. Maar je zou wel zeggen: De wagen moet stil staan, dat is nodig. Die kar moet een keer stil staan. Hier ook. Anders denk je maar door. En hoe wijs je ook denkt en wat je ook uitvoert, het is allemaal fout, tenminste het is geen grond. Je kunt er niet mee voor God verschijnen. Stilstaan. En dan heeft die Heilige Geest nog misschien ik weet niet hoeveel jaren werk en dan opeens een laatste ruk en dan staat het vierde wiel ook op het goede spoor: Ik zal ontwaakt Uw lof ontvouwen, U in gerechtigheid aanschouwen. Dan is onze denkrichting goed.

AMEN